

KONCENTRACIJSKO TABORIŠČE

NA SPLOŠNO:

Koncentracijsko taborišče (kratica KT) je posebna oblika taborišča oziroma organizacije, ki prevzga oziroma kaznuje nasprotnike; v skrajni obliki pa je namenjeno tudi njihovem organiziranem pobijanju. Zbirna taborišča za vojne ujetnike in zapornike ter taborišča za prisilno delo so se razvila že pred časom, od 19. stoletja naprej pa so se razvijala tudi taborišča v povezavi z izgonom, izselitvami in kolonialnimi osvajanji. Od obdobja nacionalsocializma v Nemčiji od leta 1933-1945 pa se pojem koncentracijskih taborišč povezuje predvsem z načrtnimi izgoni in poboji drugače mislečih in še posebej s preganjanjem Judov ter holokavstom. Med izvajanjem tiranije so nacisti zgradili delovna in uničevalna taborišča. Poimenovali so jih tudi »Würdegarten« (častni vrt) ali »Konzertlager«, v njih pa so Jude in Marksiste »učili pravih manir«. Z množičnimi poboji, ki so jih nacisti izvajali, so se le-ta ločevala od vseh dotakratnjih taborišč.

VRSTE:

Mladinsko KT(zapirali uporniško mladino&otroke; Moringen-fantje, Uckermark-deklice)

Zbirno KT

Delovno KT(opravljanje prisilnega dela-izkoriščanje brezplačne delovne sile)

Uničevalno KT(izpolnitev genocida, uničenje, množično pobijanje; Mauthausen, Ravensbrück)

Internacijsko KT(zaprti nacisti in vojni zločinci)

KT za vojne ujetnike(kjer so med vojno zaprti sovražnikovi vojaki)

Begunsko KT(izgnanci največkrat Judi; Darfur v Čedadu.)

NAJVEČJA KONCENTRACIJSKA TABORIŠČA:

Skupno je bilo vodilnih 23 koncentracijskih taborišč, ki so bila samostojna in so organizacijsko pod sabo imela še 1000 t.i. zunanjih taborišč. Ta vodilna taborišča so bila:

Buchenwald, Dachau, Ravensbrück (tretji rajh-območje nacistične Nemčije)

Mauthausen(AVS)

Auschwitz, Warschau(POL)

Waiwara(EST)

Kauen(LITVA)

Natzweiler-Struthof(FRA)

Temu sistemu so bila priključena še ostala taborišča. Izolirane dele mest so poimenovali geto. Samo v vzhodni Evropi je bilo getov približno 600, v njih pa so internirali najmanj 4 milijone ljudi.

AUSCHWITZ(POL)

Koncentracijsko taborišče Auschwitz je bilo nemško koncentracijsko taborišče med drugo svetovno vojno. Sestavljeno je bilo iz treh glavnih taborišč in 45-50 manjših. V začetku leta 1940 so Nacisti tukaj zgradili nekaj koncentracijskih taborišč in taborišče za iztrebljanje. Taborišča so bila glavni element v pripravah na holokavst, ki je terjal 1,1-1,6 milijonov žrtev, od katerih je bilo več kot 90 % Judov. Taborišča so bila locirana na tem predelu zaradi visokega odstotka Judov med poljskimi prebivalci.

Samo taborišče je bilo razdeljeno na tri glavna taborišča in mnoge podružnice:

Auschwitz I. - koncentracijsko taborišče

Auschwitz II. - uničevalno taborišče (tudi imenovan Auschwitz-Birkenau)

Auschwitz III. - delovno taborišče (tudi imenovan Auschwitz-Monowitz)

Tako kot vsa druga koncentracijska taborišča je bilo tudi to pod Himmlerjevimi esesovci. Poveljnik taborišča je bil Rudolf Heß.

Okoli 700 taboriščnikov je skušalo pobegniti, od tega je bilo približno 300 uspešnih. Običajna kazen za poskus pobega je bila smrt zaradi lakote. Družine tistih, ki so uspešno pobegnili, so bile aretirane in mučene, nato pa so jih pustili vsem na očeh. Tako so poleg kaznovanja dosegli tudi zastraševanje.

Auschwitz I:

Ustanovljen je bil 20. maja 1940. Prvi taboriščniki so bili poljski politični zaporniki (728) iz Tarnów-a in sicer 14. junija. Prvotno je bilo taborišče namenjeno za upornike in sovjetske vojne ujetnike, zaprti pa so bili tudi nemški storilci kaznivih dejanj in 48 nemških homoseksualcev.

Vhod je bil (in je) zaznamovan s ciničnim napisom »Arbeit macht frei« (Delo osvobaja). Leta 1941 so prvič uporabili tudi plin in zgradili plinske celice. Najslabše so ravnali prav z Judi, saj so na Judinjah opravljali poskuse sterilizacije in leta 1943 ustvarili tudi bordel za nagrajevanje privilegiranih zapornikov.

Auschwitz II(Brikenau):

To taborišče večina pozna preprosto pod imenom Auschwitz. Bilo je prizorišče trpljenja sto tisočev zapornikov in umorov več kot milijon ljudi, večinoma Judov. Taborišče stoji v Brzeinki (Birkenau), približno 3 kilometre od Auschwitza I. Glavni namen taborišča ni bilo izkoriščanje delovne sile, ampak iztrebljanje. Za ta namen je bilo taborišče opremljeno s štirimi krematoriji s plinskimi celicami. Vsaka plinska celica je bila narejena za 2500 ljudi naenkrat. Veliko iztrebljanje pa se je začelo 1942. Drugi zaslužnjeni zaporniki so v taborišču preživel manj kot leto zaradi težkih življenjskih pogojev. Birkenau je bil osvobojen 27. januarja 1945.

AUSCHWITZ III (Monowitz) Bilo je delavno taborišče. Zaporniki so delali na gradbiščih, v tovarnah in opravljali težka fizična dela: gradili ceste, izravnavali tla, kopali jarke in polagal kable. Zaradi izbruha tifusa I. 1944 v Brikenau so taborišče preselili. Leta 1944 je populacija taborišča obsegala že okoli 11.000 Judov. Ko so se ljudje izčrpali so se poveljujoči pritožili in iz Nemčije so jim poslali novo 1.000 glavo delovno silo, izmučeni zaporniki pa so bili usmrčeni z injekcijo fenola v srce ali pa so jih poslali v Brikenau , kjer so umrli v plinskih celicah. Zaradi dela je umrlo okoli 12.000 ljudi. Januarja leta 1945 so večino ljudi z vlaki prepeljali v Buchenwald ali Mathausen.